

Hevosten siitoskausi meneillään – virusarteriittia tutkitaan Evirassa

Siitosoriit tutkitaan vuosittain virusarteriitin varalta.

Siitosoriiden virusarteriitti (EVA) -tutkimukset ovat jatkuneet kevään aikana aikaisempien vuosien tapaan. Tutkimukset laajenivat lokakuussa 2014, jolloin astui voimaan asetus kotimaassa käytettävien siitosoriiden EVA-tutkimuksista. Nykyään kaikkien hyväksytyillä oriasemilla käytettävien siitosoriiden tutkimukset EVA:n varalta ovat pakollisia. Tutkimuksista on säädetty maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (780/2014) kotimaan kaupan kerättävän sperman osalta ja EU:n komission asetuksessa (EU) 176/2010 EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kerättävän sperman osalta. EU-kaupan osalta virustutkimuksista vaatimuksena on myös näivetystautitutkimus.

Siitoshevosten EVA-tutkimukset keskittyvät oriiden tutkimiseen, koska tiedetään, että tartunnan saaneista oriista huomattava osa, jopa 60–70 %, voi jäädä viruksen kantajiksi ja levittää taudin tammoihin joko astutuksen tai keinosiemennyksen yhteydessä. Viruserittäjä voi levittää tautia myös omassa tallissaan, jos spermaa joutuu talliympäristöön. Tammoilla ja ruunilla tauti on ohimenevä, mutta sairaana nekin voivat tartuttaa tautia eteenpäin.

LABORATORIOTUTKIMUKSISTA

Virusta erittävät oriit selvitetään laboratoriotutkimuksissa. Tutkimus tehdään joko serologisesti seroneutralisaatiotestillä tai osoittamalla virus spermanäytteestä PCR-menetelmällä tai käyttäen molempia menetelmiä. Positiivinen PCR-tulos spermasta kertoo, että hevonen on viruksen erittäjä. Positiivinen vasta-ainetulos ei automaattisesti tarkoita, että ori kantaisi virusta. Vasta-aineet voivat olla myös rokotuksesta peräisin. Vasta-ainepositiivisilla oriilla viruksen kantajuus voidaan sulkea pois spermanäytteestä tehtävällä tutkimuksella. Jos ori on vasta-ainepositiivinen, mutta virusta ei todeta spermanäytteestä, ori katsotaan tutkitun kielteisin tuloksin. Jos vasta-aineita ei todeta seroneutralisaatiotestissä, ori ei ole sairastanut virusarteriittia eikä spermatutkimusta niin ollen tarvita.

Joskus hevosen seerumiin on muodostunut tekijöitä, jotka häiritsevät serologista testiä niin paljon, että lopullisen tuloksen saamiseksi on tutkittava vielä spermanäyte. Herpesvirusrokotus on yksi tunnettu häiriöitä aiheuttava tekijä, mutta myös muitakin häiriötekijöitä voi olla. Häiriö on yksilöllinen ja sitä on vaikea ennustaa

rokotustiedonkaan perusteella etenkin, jos rokotuksesta on jo aikaa. Jos vasta-ainetulosta ei saada selville seroneutralisaatiotestissä, tutkimustodistuksessa on käytetty tuloksena ilmaisua 'näyte tutkimuskelvoton'.

YHTEENVETO TULOKSISTA SIITOSKAUSILTA 2014–2015 JA 2015–2016

Taulukkoon 1 on koottu yhteenvetoa Evirassa tehdyistä EVA-tutkimuksista kahdelta aiemmalta siitoskaudelta, jolloin molemmat MMM:n asetukset siitosoriiden EVA-tutkimuksista ovat olleet voimassa. Tutkittujen oriiden määrä pysyi samalla tasolla siitoskausien aikana. Tutkimuksista 90 % tehtiin sperman kotimaan käyttöä varten. Keskimäärin 95 % oriista tutkittiin kielteisin tuloksin. Serologisessa tutkimuksessa vasta-aineita todettiin siitoskaudella 2014–2015 12 %:lla ja kaudella 2015–2016 6 %:lla oriista. Vasta-ainepositiivisista oriista noin puolet varmistettiin EVA-kielteisiksi jatkotutkimuksella saman siitoskauden aikana ja lisäksi siitoskauden 2014–2015 aikana tutkituista viisi seuraavan siitoskauden aikana.

Viruseriitin varalta siitoskausilla 2014–2015 ja 2015–2016 tutkitut oriit.

Siitoskausi	Tutkittujen oriiden määrä	Tutkittu kielteisin tuloksin Serologia seroneutralisaatiotesti	Viruksen osoittaminen PCR	EVA-kielteisten osuus tutkituista	Vasta-aineita tai ei tulosta* / ei jatkotutkimusta
2014-2015	204	160	29	93%	15
2015-2016	197	164	25	96%	8

*tutkimusvastaus seroneutralisaatiotestissä 'näyte tutkimuskelvoton'

Serologista tulosta ei saatu määritettyä seerumin häiriötekijöiden vuoksi noin 6 %:lta oriista. Kaikki jatkotutkimuksessa olleet oriit todettiin myöhemmin EVA-kielteisiksi. Molempina vuosina kolmella oriilla tutkimusta ei jatkettu, mahdollisesti taloudellisten syiden tai oletetun vähäisen siitoskäytön vuoksi.

ASIAKASPALVELUA KEHITETÄÄN

Evirassa on viime vuonna otettu käyttöön sähköinen raportointi perinteisen raportoinnin rinnalle. Tutkimuksen tilaaja ja

tutkimustodistuksen kopion saaja voivat halutessaan saada tutkimustodistuksen suoraan sähköpostiinsa. Sähköpostiosoite tulee tällöin merkitä läheteelle. Todistusta ei lähetetä erikseen postitse sähköisen todistuksen saaneelle. Tutkimusraportista lähetetään tieto Suomen Hippokseen, ellei näytteen lähettäjä kiellä sitä läheteellä olevassa kohdassa. Mikäli laboratorio on saanut tiedon, että oriista tulee seeruminäytteen lisäksi myöhemmin spermanäyte, tieto Hippokseen pyritään lähettämään vasta, kun lopullinen tutkimustulos on valmistunut.

Lisätietoa: ELT, tarttuvien eläintautien erikoiseläinlääkäri Ulla-Maija Kokkonen

www.evira.fi

POND 5

